

Redovisning av verksamhet med personligt ombud verksamhetsår 2016

Blanketten innehåller ett antal frågor om hur verksamheten har organiserats och vilka förutsättningar som ombudet/ombuden har haft i sitt arbete.

Redovisande kommun

Kommunens namn:	
Timrå Kommun	
Ansvarig nämnd för verksamhet med personligt ombud:	
socialnämnden	
Postadress:	
861 82 Timrå	
Telefon:	E-post:
060-163100	sociala@timra.se

Redovisningen avser även verksamhet i följande kommun/kommuner
Härnösands kommun

Kontaktperson:	
Inga-Lill Nilsson	
Befattning:	
Anhörigkonsulent /chef personligt ombud	
Postadress:	
861 82 Timrå	
Tfn:	E-post:
060-16 3492, 070-190 3696	inga-lill.nilsson@timra.se

Antalet tjänster

1. Hur många årsanställda personliga ombud beviljades ni medel till av länsstyrelsen för verksamhetsåret 2016?

Antal: 2

Ange med två decimaler. Om ni t.ex. har beviljats att anställa en på heltid (40 timmar i veckan) och en på halvtid (20 timmar i veckan,) anger ni 1,50, om ni t.ex. beviljats medel för två som jobbar heltid och en som jobbar 25 procent ange 2,25.

2. Hur många årsanställda personliga ombud hade ni under verksamhetsåret 2016?

Antal kvinnor:1

Antal män:1

Ange med två decimaler. Se räkneexemplet ovan.

Eventuell kommentar: 50% vardera i vardera Kommun

3. Har ni på grund av sjukfrånvaro, vakanser eller annat haft färre årsanställda personliga ombud under 2016 än vad länsstyrelsen beviljade medel för:

Ja

Nej

Om ja, vad har detta berott på?

4. Hade ni utnyttjat statsbidrag kvar den 31 december 2016?

Ja, ange hur mycket i kr:

Nej

Beskrivning av utbildning och handledning

5. Har ni erbjudit ombuden utbildning/kompetensutveckling under året?

Ja

Nej

Om ja, vilken: YPOS- konferens, seminariedag anordnad av länsstyrelsen, psykiatrinnsdag i Härnösands kommun, föreläsning djävulsdansen

6. Har ombuden erbjudits handledning?

Ja

Nej

Om nej, beskriv varför:

Redovisning av klienter

Vilka grupper och hur många personer har fått stöd av personliga ombud och vilka är de vanligaste orsakerna till den enskildes kontakter med personligt ombud? (SFS 2013:522 10 § punkt 2).

Definition av klient: För att en enskild ska räknas som en klient i denna redovisning krävs att det personliga ombudet ger sådant stöd åt den enskilde som går utöver myndighetens serviceskyldighet enligt 4 § förvaltningslagen (1986:223). Ofta betyder detta att den enskilde har tilldelats ett personligt ombud. En klient beräknas som en klient per år trots att klienten återkommer med andra kontaktorsaker efter en längre tids uppehåll.

7. Hur många klienter hade ni under 2016?

Antal kvinnor: 21

Antal män: 15

8. Hur många nya klienter kom till verksamheten under 2016?

Antal kvinnor: 10

Antal män: 7

9. Vilka åldrar hade klienterna 2016?

Antal kvinnor: 21

Antal 18-29 år: 7

Antal 30-49 år: 10

Antal 50-64 år: 4

Antal 65 år och uppåt:

Antal män:15

Antal 18-29 år: 4

Antal 30-49 år: 9

Antal 50-64 år: 2

Antal 65 år och uppåt:

Eventuell kommentar: Svar på fråga 10 nedan är 11 st

10. Hur många klienter känner ni till som under 2016 hade helt eller delvis hemmaboende barn under 18 år ? *Med hemmaboende barn menas inte bara barn som den enskilde har vårdnaden om utan även partners/sambos barn*

11. Hur många klienter avslutades under 2016?

Antal kvinnor: 8

Antal 18-29 år: 2

Antal 30-49 år: 3

Antal 50-64 år: 3

Antal 65 år och uppåt:

Antal män:5

Antal 18-29 år: 1

Antal 30-49 år: 3

Antal 50-64 år: 1

Antal 65 år och uppåt:

Eventuell kommentar:

Vanligaste kontaktorsakerna

12. Uppskatta och kryssa i vilka som är de tre vanligaste orsakerna till att klienter tar kontakt med verksamheten, uppdelat på kön. Uppskattningen behöver inte bygga på statistiska data utan kan grunda sig på ombudens uppfattning om de tre vanligaste kontaktorsakerna under året.

	Kvinnor	Män
Ekonomi	x	x
Bostad		
Sysselsättning	x	x
Struktur i vardagen		
Bryta isolering		
Relationsfrågor		
Existentiella frågor		

Stöd i kontakt med myndighet		
Stöd i kontakt med sjukvård		
Annat		

Eventuell kommentar:

13. Ser ni några tendenser/förändringar av orsaken till att klienter tar kontakt med personligt ombud?

Bedömningsriktlinjer

14. Har kommunen bedömningsriktlinjer för den enskildes tillgång till personligt ombud? (SFS 2013:522 10 § punkt 3).

- Ja
 Nej

Om ja, beskriv kortfattat vilka målgrupper som kommunen/kommunerna prioriterat om kö uppstår:

Organisation, ledning och samverkan

Uppgift om hur verksamheten organiseras och leds samt vilka myndigheter och organisationer som samverkat kring verksamheten med personligt ombud. (SFS 2013:522 10 § punkt 4)

15. Vem är utförare av er verksamhet med personliga ombud?

- Kommun/kommuner
 Förening
 Stiftelse
 Aktiebolag
 Annan- ange vem

16. Vilka myndigheter och organisationer ingår i ledningsgruppen?

- Kommun/kommuner
 Arbetsförmedlingen
 Försäkringskassan
 Primärvården
 Psykiatri
 Brukarorganisation
 Patientorganisation
 Anhörigorganisation
 Annan myndighet eller organisation, ange vilken:

Om sammansättningen i er ledningsgrupp inte uppfyller kraven i förordningen, beskriv i så fall hur ni arbetat och planerar att arbeta för att lösa detta samt när ledningsgruppen beräknas vara fulltalig:

Uppmärksammade brister

17. Har ni rutiner för hur identifierade brister i vård- och omsorgssystemet ska hanteras?

- Ja
 Nej

18. Ange antalet identifierade brister på:

- a) antal på handläggarnivå (t.ex. individuella, bemötandefrågor):
- b) antal på lokal nivå (t.ex. organisation, hälso-sjukvård):
- c) antal på central nivå (t.ex. regelverk, lagstiftning, resursproblem):

19. Beskriv de tre allvarligaste bristerna på respektive nivå som har identifierats under föregående år:

- a) på handläggarnivå se bilaga
- b) på lokal nivå se bilaga
- c) på central nivå se bilaga

20. Ge exempel på brister som har åtgärdats under föregående år på respektive nivå:

- a) på handläggarnivå se bilaga
- b) på lokal nivå se bilaga
- c) på central nivå se bilaga

Obs! lämna in bilaga om utrymmet inte räcker här!

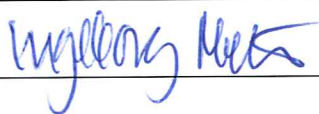
Övrigt

21. Ser ni några tendenser till förändring vad gäller målgruppen för personligt ombud?

- Ja
- Nej

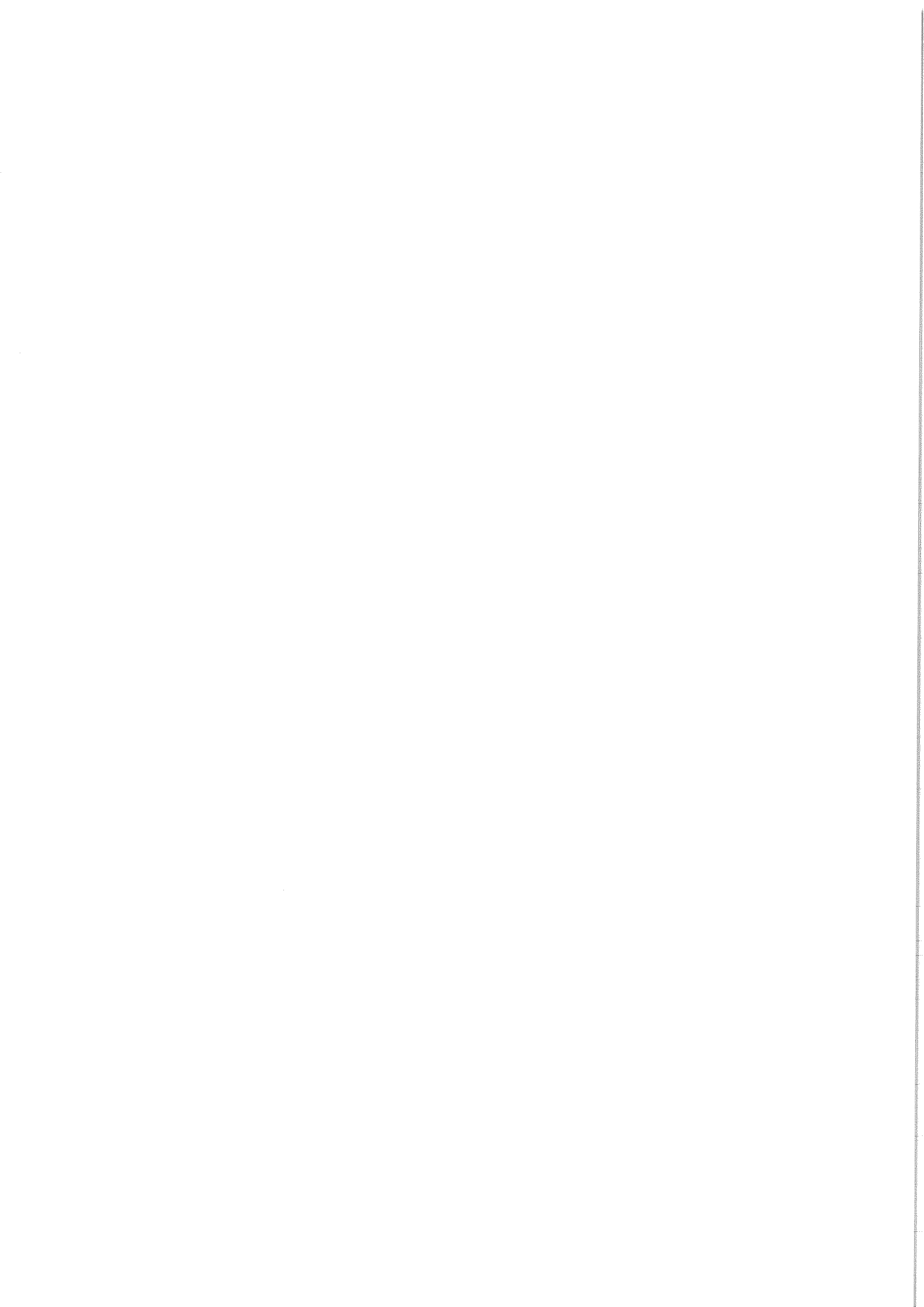
Om ja, beskriv kortfattat:

22. Har någon verksamhetsförändring skett under 2016 i förhållande till ansökan? Om ja, beskriv kortfattat:

Ort och datum	
Timrå 2017-01-11	
Namnunderskrift av förvaltningschef eller motsvarande	Namnförtydligande
	INGEBORG MELIN

Ifylld och underskriven blankett skickas senast den 15 januari, 2017 till:

E-post: vasternorrland@lansstyrelsen.se

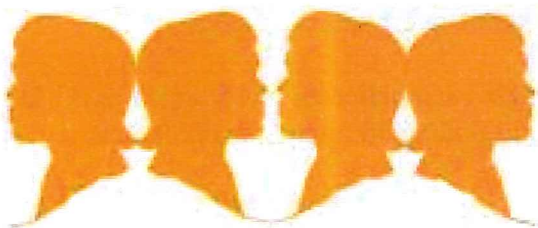

Verksamhetsberättelse

Personligt ombud

Timrå och Härnösand

2016

Inledning

I samband med psykiatrireformen (regeringens proposition 1993/94:218 psykiskt stördas villkor) bedrevs försöksverksamheter med Personliga ombud på tio orter i landet. Socialstyrelsens utvärdering av försöksverksamheterna visade goda resultat för klienterna. Grundläggande syften med reformen var ökad delaktighet i samhället, bättre vård och socialt stöd. Personliga ombuds verksamheter startade 2002 i Sundsvall, Timrå och Härnösand.

Arbetsmodell

Vårt arbete grundar sig i resursmobiliseringsmodellen och vi utgår från empowerment som är grundpelaren i vårt arbete. Empowerment kan liknas vid självbestämmande och egenmakt. Egenmakt och kontroll över sin livssituation är grundläggande för individens känsla av välbefinnande. Ju högre grad av empowerment desto större utrymme för individen att kunna identifiera sina förmågor, sätta upp mål och skapa handlingsutrymme. Därför är det primära i en arbetsprocess inte att ställa upp mål för individen, eller att ange vilka metoder hon bör använda för att uppnå dessa. Istället utgår arbetet med att det skapas möjligheter för individen att själv formulera sina mål och att genom egna aktiviteter och handlingar kunna uppnå dessa. Hur detta ser ut är individuellt och utgår från var individen befinner sig.

Uppdrag

Det övergripande syftet som personligt ombud är att möjliggöra för en person med psykiska funktionshinder att i mesta möjliga mån återta kontrollen och makten över sitt liv samt att verka för att komma ut i arbete. Den enskildes inflytande över vård, stöd samt rehabiliteringsinsatser är centralt.

En annan viktig del är att arbeta för attitydförändringar i samhället för målgruppen psykiskt funktionshindrade. Personliga ombud har också i sitt uppdrag att uppmärksamma och rapportera systembrister i samhällsfunktioner.

Målgrupp

Personer i ålder 18 – 65 år som lider av långvarig psykisk ohälsa.

Enligt Socialstyrelsens förslag enligt förordning SFS 2013:522 är målgruppen för personligt ombud personer som har psykiska funktionsnedsättningar betydande och *väsentliga svårigheter* att utföra aktiviteter på olika livsområden. Den enskilde ska ha *sammansatta och omfattande* behov av vård, stöd och service, *rehabilitering och sysselsättning* samt ha behov

av långvariga kontakter med socialtjänst, primärvården och den specialiserade psykiatri och andra myndigheter.

Bedömningsgrunder och prioriteringar

Beslut om vem som ska få stöd av personligt ombud tas av ombuden själva.

Bedömningsgrunder vi utgår från är om personen tillfaller målgruppen, hur eventuella insatser kring personen ser ut samt vilket nätverk som finns kring den. Vid kö utgår vi från en prioriteringsordning vilken är fastställd av vår ledningsgrupp:

Ensamstående med barn

Unga personer, i ålder 18 – 25 år

Personer utan stöd från socialtjänst eller psykiatri

Organisation

Ledningsgrupp

Ledningsgruppens funktion utgår från Socialstyrelsens Meddelandeblad 5-2011 och innebär bl.a. att fastställa eventuell avgränsning av målgrupp samt prioriteringsordning vid kösituation. Ekonomi och uppföljning är andra viktiga frågor för Ledningsgruppen, som har två sammankomster per år. Inga-Lill Nilsson har det administrativa ansvaret för Personliga Ombud i Timrå och Härnösand.

Kommunerna skjuter till pengar till verksamheten och Landstinget i form av kontinuerlig utbildning under året. Ledningsgruppen har haft tre träffar under året. Länsstyrelsen anordnade tillsammans med Personliga ombuden en länsträff för ledningsgrupperna och arbetsledarna. Seminariedagen

Ledningsgruppen har utökats med brukarrepresentanter från RSMH under året.

Karin Höglund, omsorgschef Härnösands kommun

Marianne Bergman, Sundsvalls kommun

Karin Lockner Holmberg, Försäkringskassan

Ingalill Nilsson, Timrå kommun

Jan-Ove Jonasson, Ånge kommun

Lisbeth Ankarberg avdelningschef NPF Landstinget

Lena Cantzler, Arbetsförmedlingen

Birgitta Hildebrand, Primärvården.

RSMH, Susanne Backman

Attention, Bengt Norlander

Ann-Louise Bäckström och Leif Sundell har vardera en heltidstjänst som personliga ombud med Timrå kommun som arbetsgivare. Personliga ombud ligger organisatoriskt under socialförvaltningen med Ingeborg Melin som förvaltningschef och Inga-Lill Nilsson som är verksamhetschef på anhörigcenter och administrativ chef med ansvar för ombudens arbete i både Timrå och Härnösand som har ett samverkanavtal mellan kommunerna sedan 2011.

Kompetensutveckling

Utbildning och föreläsningar

Vi var i mars på en inspirationsdag som Länsstyrelsen och Kronofogden bjöd in till att samverka kring till ett vräkningsförebyggande arbete.

Under mars var vi även på en föreläsning av Lasse Andersson om Adhd/Aspergers som var en inspirerande och lärorik föreläsning.

På Hedbergsska skolans Aula i Sundsvall fick vi lyssna på Sanna Lundell om medberoende utifrån dokumentärserien "Djävulsdansen".

Vi åkte till Umeå och deltog i en "norrräff" för Personliga ombuden i norra regionen. Vi fick två dagar med föreläsningar om bla "Att utsättas för andras utsatthet", av en leg präst Psykoterapeut och själavårdaren Göran Larsson och "Från övergrepp till grepp om livet", en föreläsning av Gunilla Brännström från personalkooperativet Kärngården om hennes historia. Vi fick också ta del av en föreläsning om kommunikation av Jack Winberg, Leg psykolog.

I maj ordnade YPOS (Yrkesföreningen för personliga ombud) och socialstyrelsen en nationell konferens för Po i Karlstad. Den 2 Juni anordnade Länsstyrelsen en regional nätverksträff i Härnösand för Po och deras arbetsledare/chefer. Vi informerade om vårt arbete. Enhetschef Annika Wallin och länsveterinär Helén Löfblad informerade om länsstyrelsens arbete med djurskydd. Under dagen hade vi två workshop om kommunikation och kompetensutveckling.

Härnösands kommun arrangerade psykiatrins dag i november på Församlingshemmet med föreläsningar. En föreläsare var Gunilla Brännström som berättade sin livshistoria och Björn Norlin chef på öppenvårdsmottagningen i Härnösand berättade om psykoser. En intressant och givande kväll.

Po i Sollefteå bjöd in alla ombuden i länet för en träff på kommunkontoret i Sollefteå. Där diskuterade vi vårt arbete och att vi skulle fortsätta att träffas mer regelbundet bara vi Po i Västernorrland.

Handledning

Ombudens arbetsbelastning och komplexiteten i ärenden befäster behovet av handledning. Det har vi vid tre tillfällen under året tillsammans med Po i Sundsvall.

Klient arbete och vägledning

Vi har haft kontakt med 4 anhöriga under året via telefonen. Vi har inte varit personligt ombud för någon av deras närstående. Den kontakten har endast gällt vägledning för de anhöriga.

Systemhindersrapportering

Personliga ombud har i sitt uppdrag att upptäcka och rapportera systembrister i samhällsfunktioner som blir till hinder för målgruppen personer med psykisk ohälsa. Det ska syfta till förbättringsarbete inom verksamheter och kunna minimera hinder i samhällssystem för målgruppen.

Vi rapporterar systemfelen i Härnösands kommun till Socialförvaltningschef Agneta Nordström. Hon rapporterar vidare till socialnämnden som ger en återkoppling till oss angående ev åtgärd. I Timrå kommun rapporterar vi till Socialförvaltningschef Ingeborg Melin. Landstingets systemfel/avvikelse rapporteras till Lisbeth Ankarberg chef för NPF enheten via mail eller brev.

Rapportering av systembrister till Försäkringskassan kommer att göras på lokal nivå till myndighetens representant i ledningsgruppen.

Uppmärksammade brister

De brister vi har upptäckt under året är i stort sett som liknande år.

Läkarbrist inom psykiatri leder till oacceptabla väntetider och därmed också stoppar upp processen och rehabiliteringen för klienterna. Många insatser och ersättningsformer kräver att de ska göras utredningar och intyg ska bifogas. Läkare- och psykologbristen gör att det blir långa väntetider och att personerna får akuta problem med ekonomin.

En brist som vi ytterligare sett är personer som inte har SGI (sjukdomsgrundande inkomst) och är sjukskrivna av läkare men får sin försörjning från ekonomiskt bistånd blir inte synliga på försäkringskassa eller arbetsförmedling. Vi försöker arbeta för att dessa personer kommer in i systemet.

Stor brist på god man och/eller förvaltare. Det behövs ändring i regelverket kring ersättning till gode männen för att få fler. Det skulle kanske vara en stor förändring på tillgången om de var del-/heltids anställda.

Problem med bostad dels beroende på bostadsbrist men även på grund av att många klienter har sviktande ekonomi eller finns med i kronofogdens register och därför svårt att få ett hyreskontrakt.

Bristande tillgänglighet hos många myndigheter. I kontakten med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har många svårigheter att fylla i och skicka in blanketter. Det krävs mycket av individen själv.

En ny identifierad brist

Vårdcentralen tar ut en kostnad för sina patienter när de vill få ett intyg som avser olika Ansökningar som tex bla godman eller handikappersättning. Personen behöver intyg för att En myndighet kräver ett sjukintyg men personen måste betala för det själv. De personer som Behöver dessa har ekonomiskt bistånd eller en ekonomi som ligger strax ovanför normen. Det finns inte ett överskott som ger dem möjlighet att betala det intyget. Den kostnaden borde gå till den myndighet som kräver intyget.

Personliga ombudens gemensamma verksamhet Sundsvall, Timrå och Härnösand under året 2016

Vid två tillfällen under året har våra erfarenhetsträffar ägt rum. På dessa träffar deltar intresseföreningarna (RSMH, IPF), anhörigcenter och diakoner samt andra inbjudna gäster för informations- och kunskapsutbyte. Träffarna alternerar mellan Härnösand, Sundsvall och Timrå. Deltagarna kommer från lokalföreningar i de tre kommunerna ovan.

Gemensamma träffar med landstinget

Vi har haft gemensamma utbildningsträffar varje månad med Psykolog Marie-Louise Pettersson från Neuropsykiatriska enheten vid Sundsvalls sjukhus som nu är länsövergripande och därför är våra träffar utökade med ombud från Sollefteå, Ånge och Övik som även kan ta del av dem via länk.

Praktikant

Under våren hade vi en praktikant från Programmet för hälsa och rehabilitering i arbetslivet på Mittuniversitetet. Vi bifogar hennes rapport om vårt arbete som personliga ombud.

Förändringar som påverkar vårt arbete

Vi har fortsatt se problem med omställningen av socialförsäkringens villkor gällande sjukpenning och sjukersättning. De olika systemen med ersättning gör att det finns ingen förutsägbarhet hur mycket pengar personerna får i slutet av månaden när det hoppar mellan F-kassan, arbetsförmedling och ekonomiskt bistånd från kommunen.

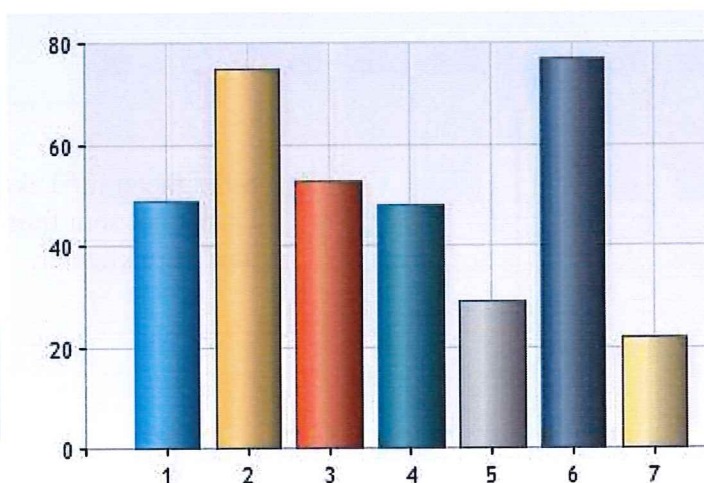
Vi ser fortfarande en stor förändring när det gäller personer som är bostadslösa och erhåller ekonomiskt bistånd. Bostadsföretagen accepterar inte att socialtjänsten garanterar de första hyrorna, vilket tidigare underlättade för de utsatta med liten eller ingen inkomst. Bostadsproblemet har ökat markant i båda kommunerna. Läkarbristen har också ökat som visar sig med att det är olika läkare varje gång och svårt att få tider till en läkare som inte är en akuttid. Många vårdcentraler har inte läkartider klara för bokning mer än någon vecka i taget. Behöver man en längre tid hos läkaren så får man ringa flera gånger för att det inte är klara med bokningen av läkarens arbetstider, ofta pga att det inte vet vilken läkare som kommer att arbeta och hur länge den är kvar på mottagningen.

Under följande tre rubriker visas klientsituationen utifrån Försörjning, sysselsättning samt vilket stöd personerna önskat under 2016
De följande tre diagrammen bygger på data vårt totala antal klienter mellan åren 2011-2016.

Inom vilka områden vill personen ha stöd i

Besvarad av: 130 (100%) Ej besvarad av: 0 (0%)

1	Boende	64 (49%)
2	Ekonomi	97 (75%)
3	Arbete/sysselsättning/studier	69 (53%)
4	Hälsa	63 (48%)
5	Samhälls-/socialt liv/fritid	38 (29%)
6	Samordning	100 (77%)
7	Omprövning/överklagan	29 (22%)

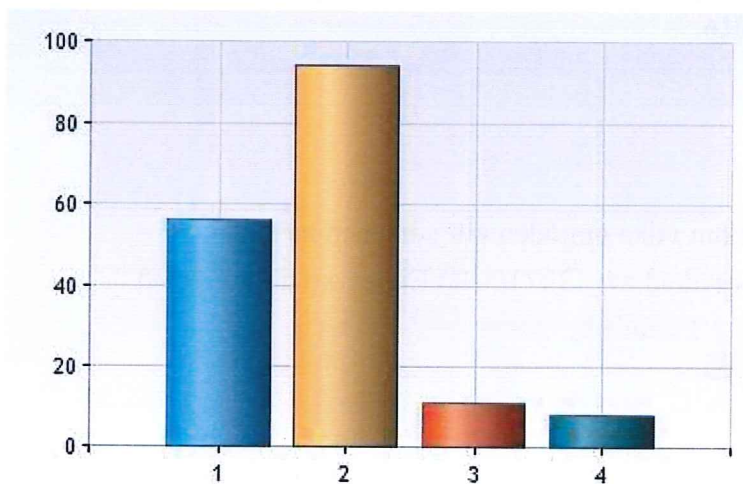
Att klienternas liv kan upplevas som kaotiskt lyser igenom i att behovet av stöd är ofta mycket komplext.

Nedan visas de två tydligaste problemområdena: Ekonomi och behov av samordning.

Ekonomi

Besvarad av: 103 (79%) Ej besvarad av: 27 (21%)

1	Vägledning gällande skulder	58 (56%)
2	Bistå i ansökningar	97 (94%)
3	Stöd i att söka fondmedel	11 (11%)
4	Stöd i att söka godman/förvaltare (from. nov 2012)	8 (8%)

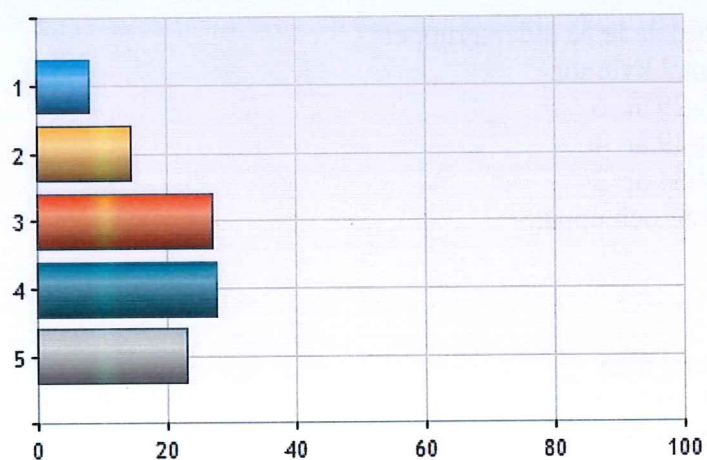

Svårigheter med ekonomin är oftast det primära Problemet som framkommer vid de första träffarna med våra klienter.

Antal inblandade myndigheter

Besvarad av: 126 (97%) Ej besvarad av: 4 (3%)

1	1	10 (8%)
2	2	18 (14%)
3	3	34 (27%)
4	4	35 (28%)
5	Fler	29 (23%)

I mötet med Kommunen, Försäkringskassan, Landstinget, Arbetsförmedling, Kronofogde Frivård samt ev. Arbetgivare finns behov av att stödja o följa upp olika insatser.

Klient situationen under 2016 i Timrå kommun

Antal klienter under 2016

4 män och 12 kvinnor

Fördelade på åldersgrupper:

Antal kvinnor

18-29 år: 6

30-49 år 4

50-64 år 2

65 år och uppåt:

Antal män

18-29 år: 1

30-49 år: 3

50-64 år:

65 år och uppåt:

Antal klienter med minderåriga barn 6

Antal nya klienter under 2016

2 män och 4 kvinnor

Avslutade klienter 2016

Fördelade på åldersgrupper:

Antal kvinnor

18-29 år: 2

30-49 år:

50-64 år: 2

65 år och uppåt:

Antal män

18-29 år:

30-49 år: 1

50-64 år:

65 år och uppåt:

Samverkan, Informations och erfarenhetsutbyte i Timrå kommun

Vi har ett gott samarbete med LOA i Timrå som är en del av Samordningsförbundets verksamhet.

Vi har även god kontakt med kommunens olika sysselsättningsarenor inom socialpsykiatri i Timrå kommun.

Vi besöker RSMH och samt att vi två gånger per år har "Erfarenhetsträffar" där Personliga ombud, anhörigcenter, intresseorganisationer, diakoner från kyrkan samt andra inbjudna gäster deltar för information och kunskapsutbyte.

Vi har deltagit i anhörigträffar på anhörigcenter i Timrå tillsammans med Ingalill Nilsson som är anhörigkonsulent och chef över personliga ombuden.

Klientsituationen under 2016 i Härnösands kommun

Antal klienter under 2016

11 män och 9 kvinnor

Fördelade på åldersgrupper:

Antal kvinnor

18-29 år: 1

30-49 år 6

50-64 år 2

65 år och uppåt:

Antal män

18-29 år: 3

30-49 år: 6

50-64 år: 2

65 år och uppåt:

Antal klienter med minderåriga barn 5

Antal nya klienter under 2016

5 män och 6 kvinnor

Avslutade klienter 2016

Fördelade på åldersgrupper:

Antal kvinnor

18-29 år:

30-49 år: 3

50-64 år: 1

65 år och uppåt:

Antal män

18-29 år: 1

30-49 år: 3

50-64 år: 1

65 år och uppåt:

Informations- och erfarenhets utbyte i Härnösands kommun

Vi har kontakt med Kommunens psykiatrigrupp och deltar där vid vissa tillfällen.

Vi har en god kontakt med biståndshandläggare LSS och SoL samt Sambandet som är kopplat till Samordningsförbundet.

Vi deltar i IPF(intresseföreningen för psykiskt funktionshindrade) medlemssmöten. Två gånger per år har vi "Erfarenhetsträffar" där Personliga ombud, anhörigcenter, intresseorganisationer, diakoner från kyrkan samt andra inbjudna gäster för information och kunskapsutbyte deltagit. Dessa träffar alterneras mellan Härnösand, Timrå och Sundsvall. Grunden för dessa träffar är att få frivilligorganisationerna att samarbeta och att det finns ett forum för att dela erfarenheter och nyheter inom området Psykisk Hälsa.

Vi anordnar tillsammans med psykiatrikonsulent Pär Hägglund, Maria Forslund och Barbro Jansson i Härnösands kommun anhörigträffar andra tisdagen varje månad på kvällstid i Gula villan.

Inför 2015

Ledningsgruppen

Den har nu utökats och utgör nu deltagare från de myndigheter som krävs. Fortsätter sitt engagemang med träffar mer regelbundet och även länsträffar är inplanerade.

Samarbete

Våra erfarenhetsträffar med intresseorganisationerna och övriga ska fortsätta under året som tidigare. Utbildningsträffarna med Psykolog Marie-Louise Pettersson kommer även de att fortsätta tillsammans med alla po i Västernorrland en gång i månaden. Vårt samarbete med LSS handläggarna, boendestöd/individstöd och sysselsättningsarenor är viktiga samarbetspartner som vi kommer att fortsätta kontinuerlig kontakt med.

Vi kommer att fortsätta att delta i anhörigträffarna i Timrå och Härnösand.

Handledning

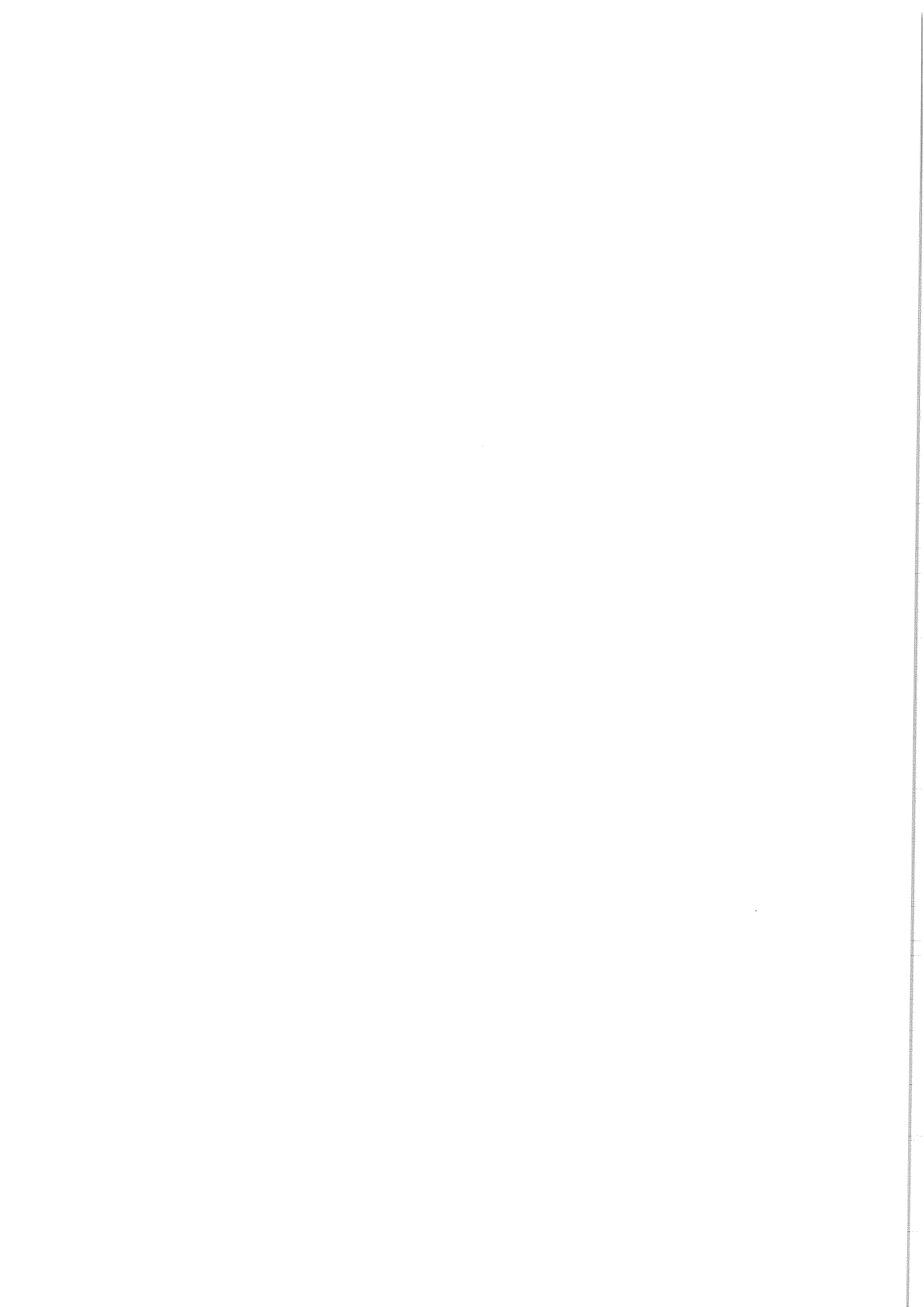
Vi kommer att fortsätta med handledning tillsammans med Po verksamheten i Sundsvall. Den har nu också utökats till två träffar per termin. Det är ett viktigt verktyg i vårt arbete och även Socialstyrelsen anser att det bör vara obligatoriskt.

Utvärdering av verksamheten

Vi fortsätter att använda oss av vårt statistikprogram Netigate (databas) men den behöver uppdateras lite. Vi kommer gemensamt i länet och tillsammans med FOU Västernorrland att arbeta fram ett verktyg för utvärdering av våra insatser som kan användas i Netigate. När databasen (avidentifierad) är fullt utbyggd kommer den att underlätta både presentation och fortlöpande genomlysning av verksamheten med personligt ombud.

Information/Presentation av vår verksamhet

Vi fortsätter att jobba med personer med komplexa problem i vardagen där det är tydligt att det är den psykiska funktionsnedsättningen som är det grundläggande problemet. Vi framför våra systemfel till de myndigheter de berör på ett mer aktivt sätt. Vi ska fortsätta att synliggöra verksamheten personligt ombud genom att delta i informationsdagar vid universitet, gymnasieskolor och folkhögskolor samt andra utbildningar för vuxna.

MITTUNIVERSITETET

Avdelning för hälsovetenskap

Programmet för hälsa och rehabilitering i arbetslivet

Personligt Ombud

Timrå och Härnösand kommun

Linn Karlsson Söderlund

Rehabiliteringsvetenskap GR (B)

Tillämpade Studier, 15hp.

VT 2016 Handledare: Björn Jakobsson och Monica Ulin.

SAMMANFATTNING

Frågeställningarna som använts är hur rehabiliteringsarbetet ser ut ur ett organisations- och individperspektiv, vilka möjligheter och begränsningar det finns på arbetsplatsen samt uppmärksamma ett etiskt dilemma och diskriminering mot klienterna.

Metoderna som använts för att besvara dessa frågeställningar är egna observationer, muntlig information, rapporter samt böcker från socialstyrelsen. Relevant kurslitteratur samt riksdagens hemsida angående diskrimineringslagen har använts. Ett personligt ombud ska möjliggöra för personer med psykiska funktionsnedsättningar att återfinna makten och kontrollen över sitt egna liv och att komma ut på arbetsmarknaden. De ska även se till så att klienterna får sina behov tillfredsställda utifrån de lagliga rättigheter de har. Personliga ombud har ett gott samarbete med olika myndigheter/arenor och gör ett betydelsefullt arbete för klienten men även för samhället vi lever i.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning	1
Bakgrund	3
Syfte och Frågeställningar	4
Metod	4
Resultat	5
1.1 Rehabiliteringsarbetet ur ett organisationsperspektiv	5
<i>1.1.2 Organisation</i>	5
<i>1.1.3 Dokument som styr verksamheten</i>	6
<i>1.1.4 Delar av organisationen som arbetar med rehabilitering</i>	6
<i>1.1.5 Samverkanspartners</i>	6
1.2 Rehabiliteringsarbetet ur ett individperspektiv	7
<i>1.2.1 Hur ser arbetet ut med klienterna</i>	7
1.3 Etiskt dilemma	9
1.4 Möjligheter och begränsningar i arbetet som Personligt ombud	10
1.5 Diskriminering mot klienterna	12
Diskussion	13
Referenslista	16

BAKGRUND

Tillämpade studier är den teoretiska delen av kursen för att kunna integrera teori med det praktiska hälso-, arbetsmiljö- och rehabiliteringsarbete som sker på en arbetsplats. Den ger även möjlighet att kunna tänka igenom den framtida yrkesrollen och fördjupa oss i relevanta valda områden.

Orsaken till att de tillämpade studierna blev på Personligt Ombud var på grund av att det skulle ge bra erfarenhet och en fördel i de framtida studierna. Arbetsplatsen skulle även ge goda erfarenheter och fördelar då det kommer till framtida yrken eftersom ett Personligt Ombud arbetar med personer som har någon form av psykisk funktionsnedsättning samt stöd med olika myndigheter i samhället. De olika myndigheterna kan exempelvis vara Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Psykiatri, Socialtjänsten, Vårdcentralen etc. och dem berörs i många av kurserna som finns med i utbildning och därför skulle det vara intressant och lärorikt att ha tillämpade studier hos ett Personligt Ombud.

Det skulle också vara lärorikt och intressant att se hur arbetet med personer som har psykisk ohälsa ser ut. Under dom här veckorna har det framkommit att ett personligt är väldigt bra både för individen själv men även för samhället.

Den här erfarenheten har verkligen gjort att man fått tänka igenom sin framtida yrkesroll. Dessa veckor har medfört ett större intresse av att jobba med personer som har psykisk ohälsa än förut. Det kommer i sig leda till fler tänkbara yrken i framtiden.

SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Att integrera teori med praktiskt hälso-, arbetsmiljö- och rehabiliteringsarbete på en arbetsplats samt reflektera över den kommande yrkesrollen.

Frågeställningar:

- Hur ser rehabiliteringsarbetet ut ur ett organisations- och individperspektiv
- Vilka möjligheter och begränsningar finns på arbetarplatsen samt,
- Uppmärksamma ett etiskt dilemma och diskriminering mot klienterna.

METOD

Metoderna som använts för att besvara frågeställningarna har först varit genom tillämpade studier från vecka 14-18 på Personligt Ombud i Härnösand och Timrå kommun. Det som gjordes var varierande med bla klientbesök, möten etc. Det har även gjorts anteckningar dagligen i en loggbok angående vad som hänt den dagen och hur det kändes etc. Genom tillämpade studierna har det kunnat göras egna observationer, muntlig information av Anne-Louise Wågström och Leif Sundell som arbetar på Personligt Ombud i Härnösand/Timrå, samt av Inga-Lill Nilsson som är chef för dem i Timrå kommun. Det har också använts dokument och rapporter angående Personligt Ombud samt böcker från socialstyrelsen om Personligt Ombud. Relevant kurslitteratur har använts samt riksdagens hemsida angående diskrimineringslagen.

RESULTAT

I denna del presenteras rapportens resultat om hur rehabiliteringsarbetet ser ut ur ett organisations- och individperspektiv, vilka möjligheter och begränsningar som finns med arbetet samt etiska dilemman och diskriminering i arbetet med klienterna som kan uppkomma.

1.1 Rehabiliteringsarbetet ur ett organisationsperspektiv

1.1.2 Organisation

År 2002 startade verksamheten Personligt Ombud i Timrå, Härnösand och Sundsvalls kommun. Anne-Louise Wågström och Leif Sundell är anställd i Timrå men arbetar med klienter i både Härnösand och Timrå kommun (Verksamhetsberättelse 2015).

Verksamheten Personligt Ombud är ingen lagstadgad verksamhet (Nilsson 2003) och de flesta verksamheter drivs i kommunal regi (Molt 2014).

Det är kommunerna som ger pengar till verksamheten och det är landstinget som ger fortlöpande utbildning under årets lopp. Ombuden ligger organisatoriskt under Socialförvaltningen och det är Inga-Lill Nilsson som är verksamhetschef på anhörigcenter i Timrå. Hon är också chef för ombudet i Härnösand och Timrå som har ett samverkansavtal mellan kommunerna sedan år 2011.

Arbetsbelastningen är stor när det kommer till ärendena med klienterna så det är i behov av handledning. Ombuden har därför med både Sundsvall, Timrå, Härnösand och Ånge handledning två gånger per år.

Personliga Ombud i Härnösand och Timrå har ett gott samarbete med LOA (Lära och Arbete) som finns i Timrå kommun. De har också god kontakt med kommunernas olika sysselsättningsarenor inom Socialpsykiatri, men även biståndshandläggarna för LSS och SoL. Sambandet som finns i Härnösands kommun har de också ett samarbete med. De deltar även i IPF - intresseförening för psykiskt funktionshindrade (Verksamhetsberättelse 2015).

Personligt Ombud har även en systemhindersrapportering i sitt arbete där de ska rapportera och hitta brister i samhällsfunktioner som blir ett hinder för personer med psykisk ohälsa. Syftet med att hitta systemhinder är att det ska bli bättre för

verksamheter. Syftet är även att de ska minimera hinder i samhällssystemen så det även där kan bli är förbättring (Verksamhetsberättelse 2015).

När ett Personligt Ombud stöter på ett eller flera systemfel ska det rapporteras till ledningsgruppen om de brister som ombuden har uppmärksammat i arbetet med klienterna (Molt 2014).

Ledningsgruppen är en funktion som utgår från Socialstyrelsens meddelandeblad 5-2011. Ledningsgruppens syfte är att fastlägga avgränsningar och målgrupp, hur kösystemet ska gå till, ekonomi, uppföljning men även hur prioriteringsordningens kösituation ska se ut (Verksamhetsberättelse 2015).

De som oftast finns med i ledningsgruppen är bland annat Landstinget, Kommunen, Primärvården, Psykiatrin, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Patient-, brukar- och anhörigorganisationer (Molt 2014).

De Personliga Ombuden samlar kunskap om olika omkringliggande aktörer just för att utveckla arbetet och uppmärksamma eventuella brister i exempelvis vård- och omsorgssystemet (Karlsson Boman 2009).

Enligt Socialstyrelsens rapport så har huvuddelen (80%) av ombuden uppgett att de många gånger har just rapporterat brister i vård- och omsorgssystemet (Greitz., & Sanberg Thörnell 2014).

1.1.3 Dokument som styr verksamheten

Verksamheten Personligt Ombud är ingen lagstadgad verksamhet (Nilsson 2003) men de har en förordning som styr verksamheten och den förordningen är Svensk författningssamling SFS 2013:522. (SFS2013:522)

1.1.4 Delar av organisationen som arbetar med rehabilitering

I-L. Nilsson (personlig kommunikation, 4 maj 2016) sade att de har en HR-strateg på Försäkringskassan som hjälper till med rehabiliteringen för de anställda.

Chefen använder sig även utav ett program som heter ADATO. I det programmet skriver man in personen som sjukanmäler sig eller blir sjukskriven. På så sätt har man enkelt koll på hur länge personen i fråga har varit borta från arbetet. Programmet hjälper även till att visa när man ska påbörja rehabiliteringen etc.

1.1.5 Samverkanspartners

L. Sundell (personlig kommunikation, 26 april 2016) sade att verksamheten har ett samarbete med Feelgood företagshälsovård. De samverkar även med både Härnösand och Timrå kommun då de är anställd i Timrå men arbetar med klienter i båda kommunerna. När det kommer till samverkan i arbetet med klienterna så samverkar de ofta med myndigheter så som Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Socialtjänsten och Skatteverket. De samverkar även inom Sjukvården, Psykiatri m.m. Samverkan med olika myndigheter sker beroende på vad klienten behöver och vill ha för hjälp.

1.2 Rehabiliteringsarbetet ur ett individperspektiv

1.2.1 Hur ser arbetet ut med klienterna

Arbetet i Härnösand och Timrå grundar sig i resursmobiliseringsmodellen och utgår från arbetssättet empowerment (Verksamhetsberättelse 2015). Resursmobiliseringsmodellen har som utgångspunkt att arbeta med hänsyn till klientens egna val och resurser (Karlsson Boman 2009). Empowerment är att klienterna ska ha självbestämmande och egenmakt. Att ha kontroll och makt över sitt liv är avsevärt viktigt för en persons hälsa och välbefinnande (Verksamhetsberättelse 2015). Individen ska även ha möjligheten att kunna utnyttja samhällets utbud den har rätt till. Det kan exempelvis vara stöd, vård eller service men även rådgivning, rättshjälp och annat betydelsefullt stöd utifrån individens egna önskemål och behov (Molt 2014).

Syftet med ett Personligt Ombud är att möjliggöra för personer med psykiska funktionsnedsättningar att återfinna i bästa möjliga mån makten och kontrollen över sitt egna liv samt att komma ut i arbetslivet. Personens inflytande över rehabiliteringsinsatser, vård och stöd är också centralt. (Verksamhetsberättelse 2015) Ett Personligt Ombud ska även se till så att klienterna får sina behov tillfredsställda utifrån de lagliga rättigheter de har. Det är klienten som styr och bestämmer processen. Själva arbetet utgörs under en kortare tid och utgår inte ifrån något behandlingsperspektiv utan mer vad klientens önskemål och behov är. Ett Personligt Ombud ska alltid arbeta efter att se alla möjligheter och det friska hos klienten och inte det negativa så som begränsningar och problem.

Personliga Ombuden får bara arbeta utifrån vad klienten själv berättar. Ett ombud får inget papper på olika diagnoser etc. utan utgår själv från upplevda behov som klienten

har. Ett Personligt Ombud har även inget myndighetsansvar eller behandlingsansvar (Nilsson 2003).

Målgruppen de arbetar med är personer som är 18 – 65 år och som har av någon form av psykisk ohälsa som medför att personen har svårt att utföra sina aktiviteter i vardagslivet. Personen ska ha ett genomgripande behov av stöd, vård, service, någon sysselsättning och rehabilitering samt långvariga kontakter med Primärvården, Psykiatrin, Socialtjänsten samt andra myndigheter. (Verksamhetsberättelse 2015)

De som söker sig till ett Personligt Ombud är ofta personer med en lång historia av upplevd missförstånd, förolämpningar och brist på respekt etc (Nilsson 2003).

Den som får ett Personligt Ombud bestäms av ombuden själva vid en egen bedömning. Personliga Ombud i Härnösand/Timrå har en prioriteringsordning, den består av personer som är ensamstående med barn, unga personer i åldern 18-25 år, personer utan stöd från Socialtjänst eller Psykiatrin samt personer som är vräkningshotade och riskerar att bli bostadslösa (verksamhetsberättelse 2015).

De vanligaste sätten att komma i kontakt med ett Personligt Ombud är att endera så hör klienterna av sig själva till ombuden exempelvis via telefon eller mail. Det kan även vara som så att någon anhörig till personen hör av sig till ombudet eller att de kommer i kontakt via exempelvis Socialtjänsten eller Psykiatrin (Karlsson, Boman 2009).

Vid det första mötet med en ny klient så är de alltid två stycken på grund av säkerhetsskäl, men framförallt så att båda ska få en bild av klienten och vem som skulle passa bäst för honom eller henne. Det finns annars tre faser i arbetet med ett Personligt Ombud och den första fasen är inledningsfasen. I den fasen skapar man kontakt med klienten och bygger upp förtroendet som är väldigt viktigt. Den andra fasen är själva arbetsfasen. Här kartlägger man klientens behov, gör en plan och ser till att en hel del saker som måste ske blir slutförda. Sedan kommer den sista fasen som är vilofasen/avslutningsfasen. Här utvärderar man vad man har gjort och kollar hur klienten nu kan gå vidare med stöd från andra myndigheter etc. (Nilsson 2003).

Det är viktigt att skapa ett förtroende hos klienten (Nilsson 2003). Men när man arbetar som Personligt Ombud så har man en väldigt ensamstående roll. Eftersom de Personliga Ombuden har en ensamstående roll så medför det att det blir lättare att hitta lösningar och

att få en mer förtroendefull relation till sin klient. Ett Personligt Ombud kan också hålla med om vad klienten tycker om klientens intressen går emot vad andra myndigheter tycker (Karlsson Boman 2009).

En stor del av klienterna i Timrå/Härnösand har försörjningsstöd via Försäkringskassan. Den största delen av klienterna för Personligt Ombud under 2015 har ej någon sysselsättning alls.

Av klienterna i Härnösands kommun 2015 så var det 9 män och 12 kvinnor och det var flest i åldern mellan 30-49 år.

I Timrå kommun var det 4 män och de flesta var i åldern 30-49 år och det var 10 kvinnor och de flesta där var i åldern 18-20 och 30-49 år. (Verksamhetsberättelse 2015).

1.3 Etiskt dilemma

Att utföra ett arbete med människor är alltid ett möte med unika personer.

En bra sak att tänka ur ett etiskt avståndsförhållande är att personen inte bara är en klient utan en människa precis som alla andra.

Ett etiskt problem eller ett etiskt dilemma är när man inte vet svaret på frågor som exempelvis ”vad är rätt och fel?” eller ”Vad är gott och ont?”. När vi inte riktigt kan komma med en självklar lösning (Henriksen., & Vetlesen 2013).

Ett Personligt Ombud har ingen anmälnings- eller rapporteringsskyldighet utan de har en oberoende ställning i förhållandet till de berörda myndigheterna. Det är alltså det personliga ombudets omdöme och moraliska perception som avgör vad som är rätt handlande i olika situationer (Karlsson Boman 2009).

Exempel på ett etiskt dilemma:

Ombudet har haft en klient till och från i några år och de känner varandra bra. Klienten har det väldigt svårt med sin ekonomi och att få pengarna att gå ihop varje månad.

Denna klient får lite pengar från SOC.

Klienten har en snäll mormor som lånar ut pengar till sitt barnbarn varje månad till hennes konto.

Eftersom klienten får lite pengar varje månad från SOC för personen i fråga har ingen annan inkomst så ser SOC denna insättning från mormorn och tar/ger henne mindre pengar då den insättningen räknas som en inkomst.

Det personliga ombudet säger detta till sin klient att hon ska be mormorn ge henne pengarna i kontanter istället så hon inte blir av med pengar.

Det blir ett litet etiskt dilemma här då ombudet måste välja mellan två handlingsalternativ. Att antingen låta bli att säga något till sin klient och göra rätt enligt hur lager ser ut eller säga till sin klient att få pengar kontant så inte SOC tar pengarna. Båda alternativen är ju goda och man vill kanske både och, men då kommer ju frågan vad som man tycker är rätt och fel (Henriksen., & Vetlesen 2013).

1.4 Möjligheter och begränsningar i arbetet som Personligt ombud

Om man börjar med att titta på möjligheter inom arbetet som Personligt Ombud så är det väldigt bra att de har ett så gott samarbete med exempelvis LOA (Lära och Arbete). Då finns det även en större chans att personen med sin funktionsnedsättning kan få hjälp med att finna ett arbete. Det är samtidigt bra att det har ett bra samarbete med olika sysselsättningsarenor inom Socialpsykiatri etc. samt Sambandet i Härnösand.

De har även i arbetet att de upptäcker olika systemhinder de stöter på tillsammans med klienten (Verksamhetsberättelse 2015). Här har de en stor möjlighet att kunna påverka dessa brister och uppmärksamma dom till ledningsgruppen så alla dessa myndigheter så som Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Socialtjänsten, Sjukvården, Psykiatri m.m. får kännedom om dom och kan göra en förändring till det bättre (Molt 2014).

Exempel på ett systemhinder av egen observation:

Det är svårt för en person med psykisk ohälsa att kunna orka med försäkringskassans hemsida och hur de skall ta sig till väga. Det är även svårt för dom att kunna ta in information via telefon för dom på grund av brist av ork och motivation.

Då togs detta upp på ett ledningsmöte då försäkringskassan var närvarande och de kom fram till att alla personliga ombud skulle få en utbildning i hur försäkringskassans hemsida är uppbyggd och hur man använder den så de kan hjälpa klienten att få till det rätt.

A-L.Wågström (personlig kommunikation, 18 april 2016) menar att begränsningar med arbetet som Personligt Ombud kan också tänkas vara att man som ombud måste

samarbeta med alla dessa myndigheter och de kanske inte alltid är lika villig att samarbeta. En del personer kan vara väldigt fyrkantiga och inte så hjälpsamma. Även att vissa personer i olika myndigheter/organisationer inte riktigt förstår klientens problematik och/eller diagnos. Det kan medföra att klienten kanske inte förstår eller känner sig orättvist behandlad många gånger.

L. Sundell och A-L. Wågström (personlig kommunikation 26 april 2016) menar att möjligheterna med arbetet att det är mycket fritt. De är inte styrda av olika dokument att exakt så här ska man göra etc. De har även väldigt bra arbetstider och egna bilar genom kommunen de kan köra med på arbetstid till och från sina klienter. De har även nu ett eget kontor både i Härnösand och Timrå vilket gör de möjligt att kunna ta in fler klienter i båda orterna till kontoret. De har även en stor möjlighet att kunna påverka och göra mest nytta hos de personer som kommer till dom som inte har någon kontakt med någon myndighet och är helt arbetslös. Det kan vara personer som endast sitter hemma och inte får några pengar och som kanske lever på pojkvän/flickvän eller föräldrar. Här kan de göra nytta genom att exempelvis hjälpa denna klient att få en sysselsättning eller någon slags försörjning, komma in på bedömningsenheten eller Psykiatri etc. Men de har även en möjlighet att kunna påverka till det bättre även för samhället genom att kunna få bort personer som får pengar av exempelvis SOC ut i ett förvärvsarbete med lön eller en sysselsättning så de kan få ersättning av försäkringskassan exempelvis.

Att de hjälper klienter att få ett arbete och/eller en sysselsättning av något slag är otroligt viktigt för både samhället men framförallt individen själv eftersom arbetet anses ha en instrumentell funktion och tillgodoser människors materiella behov och ger en ekonomisk trygghet. Arbetet bidrar även med att människor känner status, självkänsla och en upplevelse av personlig identitet (Aronsson m fl 2012).

Av egna observationer kan en annan begränsning inom arbetet som Personligt Ombud vara att dom endast får den information klienten berättar för dom, samt att de endast kan få lite information åt gången då alla inte klarar av att berätta allt på en gång.

Men det här kan även vara positivt eftersom man ser då klienten som ett tomt blad med ingen information som kan göra att man drar för snabba slutsatser eller till och med dömer personen innan man träffat han/hon. Man får helt enkelt jobba utifrån den information klienten berättar och med tiden kan det komma fram mer och mer som gör arbetet lättare.

1.5 Diskriminering mot klienten

Diskrimineringslagens ändamål enligt 1 kap. 1§ är att stödja lika rättigheter och möjligheter oavsett ålder, sexuell läggning, religion eller annan trosuppfattning, etnisk tillhörighet, könsöverskridande identitet eller kön. (Sveriges Riksdag 2008:567)

A-L. Wågström & L. Sundell (personlig kommunikation, 20 april 2016) sade att deras klienter kan mötas av diskriminering för deras psykiska funktionsnedsättning samt för deras etniska tillhörighet av myndigheter.

Klienterna missgynnas genom att de behandlas sämre än vad en person utan psykisk funktionsnedsättning eller annan etnisk tillhörighet skulle ha gjorts. Detta är en direkt diskriminering enligt DL 1 kap. 4§ .

Personliga ombud har mycket samarbete med myndigheter så som Hälso- och Sjukvården, Socialtjänsten m.m. och enligt DL 2 kap. 13§ så är diskriminering förbjuden då det kommer till Hälso-och Sjukvården, Socialtjänsten, annan medicinsk verksamhet, färdtjänst, bostadsanpassningsbidrag etc.

Vad de personliga ombuden kan göra när de uppmärksammar en diskriminering eller misstänker är att anmäla till diskrimineringsombudsmannen.

Diskrimineringsombudsmannen skall enligt DL 4 kap. 1§ se till så att denna lag följs och se till så att dom som följs av denna lag ska frivilligt vilja följa den. (Sveriges Riksdag 2008:567)

DISKUSSION

Att ha ett Personligt Ombud när man verkligen behöver det ger väldigt mycket. Karlsson Boman (2009) menar att resultatet av att ha ett Personligt Ombud hjälper personen att få en betydelsefull sysselsättning. Att ha en sysselsättning är otroligt betydelsefullt för människan. Den bidrar bland annat med ekonomisk trygghet, bättre självkänsla osv (Aronsson m fl. 2012).

Av egna observationer märks det hur viktigt ett Personligt Ombud är. Redan hos första klienten vi gick till så märktes det hur mycket ett Personligt Ombud hjälper dom här människorna. Det syntes tydligt att utan det Personliga Ombudet skulle de aldrig klara av att göra vissa saker eller få en del saker gjorda. En del skulle också ha svårigheter att veta vart de ska vända sig eller ens ha orken att utföra en del saker i tid.

I en intervju i boken Karlsson Boman (2009) med en klient så står det:

”Jag skulle aldrig klara av det här ensam. Det tror jag inte. Någonstans måste man få stöd. Jag tänker på alla kontakter med alla insatser som man ska ha. Jag vet inte... jag hade inte gjort det själv, så enkelt är det. Du vet inte vem du ska ringa till” (s. 100)

Genom den här texten blir det extra tydligt att de verkligen hjälper sina klienter. Det arbete de gör känns också som att de på något sätt gör det lättare för dom här personerna som har en psykisk funktionsnedsättning att leva ett så normalt liv som möjligt.

Av egna observationer så märktes det också väldigt tydligt hur viktigt det var för klienten att ha ett Personligt Ombud vid sin sida.

Enligt Karlsson Boman (2009) så kan ett Personligt Ombud hålla med om vad klienten tycker om klientens intressen går emot vad andra myndigheter önskar.

Det kan troligtvis bidra till att klienterna vågar öppna sig mer och får modet att våga säga vad de tycker och tänker när de Personliga Ombudet finns där bredvid dem och vet att de står vid deras sida. Det känns som att klienten får den där känslan av makt och kontroll som ett Personligt Ombud vill ge klienten.

Ett stort plus i arbetet Personliga Ombud gör är också deras systemhindersrapportering där de rapporterar brister i samhället (verksamhetsberättelse 2015) till ledningsgruppen (Molt 2014) som blir hinder för personerna med psykisk ohälsa (Verksamhetsberättelse

2015).

Som exemplet ovan om att många klienter har svårt att göra ärenden hos Försäkringskassan via internet. Genom att det Personliga Ombudet tog upp det som ett systemfel så löste Försäkringskassan det. Det bidrar till att fler ombud kan hjälpa sina klienter med det också.

Även om det exemplet kan anses vara ett utav de lindrigare hindren så ser man ändå att Personligt Ombud inte bara kan göra skillnad för klienten och hjälpa den till ett bättre liv utan även att de gör myndigheter de arbetar med uppmärksamma på brister i deras organisation så det kan bli bättre.

Av egna observationer så syns det att personer med psykisk ohälsa har det svårt att leva i detta samhälle utan rätt hjälp. Därför borde man lyfta deras arbete och visa för alla myndigheter men även allmänheten vad de gör och hur betydelsefullt arbetet är.

Det Personliga Ombuden arbetar alltid utifrån klientens önskemål och behövlighet (Nilsson 2013). De ska även alltid stå vid klientens sida (Karlsson, Boman 2009). I arbetet som Personligt Ombud händer det att de kan hamna i olika etiska dilemman. I exemplet ovan angående barnbarnet och mormorn så kan man på ett sätt tänka utifrån nyttoetiken, ”Vilken handling kommer vara nyttigast att göra i denna situation?”. Ett problem kan då vara vad som kartläggs som nyttigt (Henriksen., & Vetlesen 2013). Om man ska se det utifrån ett Personligt Ombuds perspektiv så ska man alltid se utifrån klientens bästa. Arbetet går som sagt ut på att tillfredsställa och hjälpa klientens önskningar och behov (Nilsson 2013).

Mycket beror också på vad man själv har för moral och värderingar och förmåga till empati. Att kunna bli berörd känslomässigt av en människas utsatthet är av stor betydelse (Henriksen., & Vetlesen 2013). Det kan nog vara avgörande och vara väldigt betydelsefullt i arbetet med klienten om det uppkommer ett etiskt dilemma.

Det händer även att ett Personligt Ombud hamnar i situationer då klienterna behandlas ojämnliskt. De Anne-Louise och Leif kände var att klienterna behandlades ojämnliskt då det kom till deras psykiska funktionsnedsättning och deras etniska tillhörighet. Grunderna för ojämlikhet enligt Mulinari., & Selberg (2011) anses vara klass, kön och ras. Klass klassas som ett medel för överlevnad och försörjning, men även lön och en anställning. Ras anses vara när det är skillnader i kultur, historiska dominansförhållanden och förtryck genom fördomar.

Klienterna de arbetar med har oftast ingen anställning eller löneutbetalning utan en del har ersättning från exempelvis Försäkringskassan.

En del människor kan säkert tycka det är fel att inte arbeta och få lön och att de borde kanske rycka upp sig istället. Det kan troligtvis bero på okunskap om psykisk ohälsa och att det kan säkert medföra att en del klienter börjar tänka ”Undra vad de tycker/tror om mig?”. Vi har alla fördomar vare sig vi vill det eller inte. Men det beror troligtvis utifrån egna erfarenheter på okunskap.

Samma gäller då det kommer till ras. Människor med en annan etnicitet, bakgrund, kultur, värderingar osv kan säkert ses som skrämmande eftersom vissa kan säkert lite om det och därför har fördomar för människor av annan etnicitet.

Det går troligtvis inte att göra något åt fördomar, men om fördomarna hos vissa sitter i okunskap så borde man på myndigheter som träffar många människor av annan etnicitet få kunskap och utbildning om olika kulturer etc. Det skulle säkert minska en osäkerhet hos många och kanske skulle förstå personen på ett bättre sätt. Det gäller även fördomar om psykisk ohälsa. Om fler kanske hade kunskap om det skulle det nog inte vara lika skrämmande och det skulle nog bli mer accepterat i samhället.

REFERENSLISTA

- Aronsson G., Hellgren J., Isaksson K., Johansson G., Sverke M., Torbiörn I., 2012. *Arbets- och organisationspsykologi - Individ och organisation i samspel*. Stockholm: Natur och Kultur.
- SFS 2013:522. *Förordning (2013:522) om statsbidrag till kommuner som bedriver verksamhet med Personligt Ombud för vissa personer med psykiska funktionsnedsättningar*. Svensk författningssamling.
- Greitz B., & Sandberg Thörnell S. 2014. *Personligt Ombud för personer med psykisk funktionsnedsättning – Uppföljning av verksamheten med personligt ombud*. Socialstyrelsen.
- Henriksen J-O., & Vetlesen J-A. 2013. *Etik i arbete med människor*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Karlsson Boman C. 2009. *Egen kraft – egen makt – En antologi om arbetet som personligt ombud*. Socialstyrelsen
- Molt A. 2014. *Lägesrapport om verksamheter med Personliga Ombud 2014*. Socialstyrelsen.
- Mulinari P., & Selberg R. (red.). 2011. *Arbete – Intersektionella perspektiv*. Gleerups Utbildning AB.
- Nilsson I. 2003. *Mål och metoder – Att arbeta som Personligt Ombud*. Socialstyrelsen.
- Nilsson Inga-Lill. Chef för Personligt Ombud i Härnösand/Timrå. 2016. Personlig kommunikation 4 maj.
- SFS 2008:567. *Diskrimineringslag*
Tillgänglig: http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/diskrimineringslag-2008567_sfs-2008-567
Ändrad: t.o.m. SFS 2014:958

Hämtad: 2016-05-06

Sundell Leif. Personligt Ombud. 2016. Personlig kommunikation 20,26 april.

Verksamhetsberättelse – Personligt Ombud, Timrå och Härnösand 2015

Wågström Anne-Louise. Personligt Ombud. 2016. Personlig kommunikation 18,20,26 april.

Bilaga:

Hilmarsson Thór H. 2012. *Samtalet med känslomässig intelligens*. Lund: Studentlitteratur AB.